

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет гуманітарних наук

Кафедра культурології

Кваліфікаційна робота

освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр

на тему: **“ОБРАЗ ІСЛАМУ В ПОП-КУЛЬТУРІ США 2000-2010-х
РОКІВ”**

Виконала:

студентка 4-го року навчання,
спеціальності 034 Культурологія
Озарчук Оксана Юріївна

Науковий керівник: Капранов Сергій
Віталійович

Старший викладач, кандидат
філософських наук

Рецензент: Ярош О.А.

Кваліфікаційна робота захищена з
оцінкою «_____»

Секретар ДЕК _____ «_____»

_____ 20__ р.

КИЇВ–2024

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СТАНОВЛЕННЯ ІСЛАМСЬКОГО ОБРАЗУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ 911 ТА КОНФЛІКТУ В ІРАЦІ: ПРОСУВАННЯ НАРАТИВІВ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ.....	
1.1 Розуміння ісламофобного клімату США через призму 9/11.....	8
1.2 Розвиток ісламського образу в американських вечірніх шоу	10
РОЗДІЛ II. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ІСЛАМУ КІНЦЯ 2000-Х-2010-Х.....	
II.1. Образ ісламу на американському телебаченні 2010-х: аналіз мультфільмів та реаліті-шоу.....	18
II.2 Іслам в кінематографі: комічність та робота з травмою.....	22
II.3 Становлення ісламського образу в 2010-х в американському інтернет-просторі: від мемів до політичних дискусій.....	28
II.4. Репрезентація ісламських жінок в американській поп-культурі: від жертвовності до гламуризації.Вплив на сьогодення.....	33
ВИСНОВКИ.....	41
БІБЛІОГРАФІЯ.....	42
ДОДАТКИ.....	45

ВСТУП

Актуальність теми.

Сьогодні образ ісламу є насторожливим, небезпечним та стигматизованим, зокрема через ряд терористичних ісламських угруповань, як “Аль-Каїда” та їх найвідоміший терористичний акт 11 вересня 2001 року, який змінив культуру цінностей західного суспільства. Сполучені Штати Америки є гегемоном популярної культури, тому американська культура є першоджерелом наративів, патернів та в послідовності кліше щодо ісламського образу.

При написанні дослідження не було бажання створити протагоністичний чи антагоністичний образ ісламу в популярних медіа США. Робота не є компліментарною та за метою не було обрати “правильну” сторону: політику та масову інтерпретацію Сполучених Штатів Америки чи ісламську культуру, яка змінювала свої форми в переосмисленні американської поп-культури не одне десятиліття.

Останні роки тема ісламської культури призводить до політичних та культурологічних дискусій, як в запатентованому медіа на кшталт приватних каналів, як “Fox”, який через республіканську позицію засновників поширює з початку 2000-х ісламофобні наративи. Телебачення є невід’ємною частиною зображення ісламу в американській популярній культурі. Саме через вечірні шоу американці та американки в позаминулому десятилітті стали більш ісламофобними. Спекуляція над трагедією 11 вересня та дискусії щодо американського воєнного вторгнення на територію Іраку стали основами політичної сторони американських вечірніх шоу. В дослідженні проаналізовано, як американська культура пройшла шлях через зображення мусульман в тропях “терорист”, “можливий терорист” та “жертва ортодоксальної релігії” до відносного прийняття американських зірок ісламського походження та ігнорування ісламської специфіки на екранах американського телебачення.

Варто зазначити, що іслам є орнаментальним, проте в оптиці американської ідеології іслам узагальнений та не має особливостей, окрім кліше та стигми. Проте арабський іслам відрізняється турецького, проте для американської популярної культури це не має значення. Більшість, хто чув базову інформацію про 911, не знають, звідки родом Осама бен Ладен чи “Аль-Каїда”, що свідчить про те, що всі мусульмани

є радикальними ісламістами у свідомості американців, які мають великий вплив на світову масову культуру. Проте, дослідження зображує не тільки негативне та дискримінаційне зображення ісламу, а й також спробу спокутувати провину та роботу з культурою пам'яті, як в епізодах американських фільмів “Загублене місто” і “Джулі та Джулія”, які показують американців, які постраждали від наслідків трагедії 11 вересня 2001 року.

Робота не охоплює всі галузі популярної культури, а концентрується на цифрових медіа, таких як телебачення в 2000-х та інтернет в 2010-х. Робота з інтернет-культурою розгалужується в двох напрямках: візуальне зображення як меми та політичні дискусії на таких платформах: Twitter та Instagram. Важливою ланкою розуміння візуальної взаємодії американців та американок з мусульманською культурою є робота з естетичним несвідомим. Симбіоз політичного та естетичного проаналізований французьким філософом Жаком Рансьєром.¹ Автор вирізняє естетизованість політики, яка є методом егалітаризувати владу. Цю теорію можна застосувати до таких популярних мемів як зображення мусульманок в субкультурному одязі, що спрощує складне політичне питання ісламсько-американських зв'язків.

В політичному розумінні, потрібно вирізнити 2000-ні та 2010-ті як межовий період після оговтання від 911, проте ще до актуалізації ісламу для західного світу через загострення ізраїльсько-палестинського конфлікту, який відбувся 7 жовтня 2023 року.

США, уособлюючи медіакультуру Заходу, сформувало світовий образ ісламу. Принизливі наративи через висвітлення негативних проявів ісламської культури характеризують не тільки риторику США, а й країн Європи, громадяни якої виховані на американській культурі.

Ступінь наукової розробки. У ході розробки роботи, були звернення, як до есеїв, монографій та вірцевої дипломної роботи, яка вплинула на естетичне та моральне уявлення про ісламський світ в блогінгу 2010-х. Точками опору дослідження є Popular culture studies та Islamic studies, які надали інформацію про загальну картину американської поп- та медіакультури, Critical terrorism studies, які були використані в аналізі пропаганди щодо 911 та військового вторгнення на територію Іраку, а

¹ Rancière, Jacques. *The politics of aesthetics*. Bloomsbury Publishing, 2013.

також Meme Studies, які сформували наукову частину дослідження про висміювання мусульманської культури в соціальних мережах, зокрема через троллінг та кемп.

Наукові дослідники, які є культурологічними та філософськими основами в дослідженні–аналізі популярної американської культури та її формування образів ісламу: Жак Рансьєр, Реймонд Вільямс, Антоніо Грамші, Шанталь Муфф, Джон Стріт, Луї Альтюссер та Сьюзен Зонтаг.

Дослідники, які спеціалізуються на ісламській культурі та її поширенні в американському медіа-просторі: Енн Річардс, Елізабет Хард, Джек Шахін.

Об'єкт і предмет

Об'єкт. Поп-культура Сполучених Штатів Америки. Варто зазначити, що в назві використана саме популярна культура, а не масова. У сучасній культурі, ці розуміння є синонімічними, проте хоч проаналізовані в роботі матеріали формували суспільну, масову думку, в першу чергу вони продукувалися творчим джерелом народної культури, тому під розумінням популярної культури використані медіа та елементи мистецтва кінематографу. Варто також зазначити, що наведені прикладі американської поп-культури вдало вплинули на свідомість своїх громадян, що надало можливість побачити спрощений та тривіальний образ мусульман. Ці тези про масову та популярну культуру можна знайти в основах вчення Реймонда Вільямса².

Предметом дослідження є ісламська культура в зображенні американських популярних медіа.

Метою дослідження є аналіз створення орієнталістичного та стереотипного образу ісламського народу американською культурою. Наслідком саркастичного ставлення до ісламської культури є стигматизація та в подальшому дискримінація мусульманського народу. В більшості випадків ці саркастичні патерни стають частиною медіа-культури як вечірні шоу та мультфільми для дорослих. За мети є розуміння розвитку цих ісламофобних зображень в американській культурі та її вплив на американську естетику в соціальних мережах та

² Williams, Raymond. "Culture is ordinary (1958)." *Cultural theory: An anthology* 5359 (2011).

пропаганду в політиці. Також метою кваліфікаційної роботи є аналіз зображення ісламу після трагедії 9/11 та до толерантності мусульман через популяризацію зірок мусульманського походження в американській популярній культурі.

Завдання

- проаналізувати приклади ісламофобії в американських медіа
- визначити головні ісламофобні джерела серед політиків та телеканалів
- проаналізувати естетику мусульманського світу в інтерпретації американської популярної культури
- визначити головні тенденції розвитку сприйняття мусульманської культури
- визначити вплив американського зображення ісламської культури в 2000-2010-х на візуальну культуру початку 2020-х

Методи дослідження

Основою дослідження був самостійний пошук інформації в мережі, зокрема у соціальній мережі “X” (раніше –Twitter) за допомогою хештегів, популярних ісламофобних постів, зокрема через публікації колишнього президента Сполучених Штатів Америки Дональда Трампа, огляд коментарів під подібними постами. Достатню кількість часу було приділено пошуку відео на YouTube, а саме епізодів вечірніх шоу за керівництва американських комедіантів, які в 2000-х та початку 2010-х формували ісламофобну думку серед американських громадян.

Наукова новизна

Порівняння артефактів медіа початку 2000-х, аналіз коментарів у соціальних мережах, які репрезентують суспільну думку. Інтеграція медіа в тенденції глобалізованих 2010-х та їх поширення в мережі Інтернет сьогодні, що дозволяє зрозуміти “живучі” патерни в розумінні ісламської культури, які не перестають бути актуальними для менталітету США не один рік.

РОЗДІЛ 1. СТАНОВЛЕННЯ ІСЛАМСЬКОГО ОБРАЗУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ 911 ТА КОНФЛІКТУ В ІРАЦІ: ПРОСУВАННЯ НАРАТИВІВ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

У першому розділі я поєдную два підрозділи: про трагедію 911, яка актуальна, як в 2001 році так і до кінця 2010-х, що зображено на прикладі передвиборчих опитувань консерваторів та консерваторок, а також безпосередньо промови Дональда Трампа у 2016 році. Перший підрозділ охоплює два десятиліття та написаний він з метою першопочаткового розуміння образу ісламу, а не прослідковування хронологічного розвитку подій.

У другому підрозділі я вказую на культурний клімат Сполучених Штатів Америки через найвпливовіший тоді чинник— телебачення. У цій частині є два акценти, які сформували ісламофобність тодішньої культури: трагедія 911 та введення американських військ на територію Іраку. У підрозділі показано, наскільки власники телеканалу впливають на його ідеологію та як вони відрізняються. Також я спершу розповідаю не про мультсеріали, які були показані на тих же телевізійних каналах та мали не меншу насторожливість до мусульманської культури, а про вечірні шоу. Саме вечірні шоу формували і формують думки американців щодо соціокультурних процесів. Якщо новини в денний час—це ще свіжий та необроблений матеріал, то ввечері ведучі-коміки саркастично могли відрефлексувати події та вирішити за громадян, як їм сприймати іншу культуру.

I.1 Розуміння ісламофобного клімату США через призму 9/11

Французький філософ Жан Бодріяр у книзі “Дух тероризму” проаналізував найбільші терористичні події кінця ХХ-початку ХХІ століть, а саме війни Персидській затоці 1991-го року та терористичні атаки в США 11 вересня 2001 року³. За Бодріяром, це “не-війна” та “не-подія”, адже ці події надали можливість більше переосмислити та репрезентувати, чим принесли шкоду та відчуття горя в класичному розумінні. 9/11 не є першим терористичним актом на території США, проте саме він змінив погляди на розуміння сучасного тероризму. Бодріяр стверджує, що цьому також передувало геополітичний клімат ХХ століття, а саме дві світові війни, загроза застосування ядерної зброї під час Холодної війни, що створило терористичну і воєнну пандемію, коли найменша спекуляція може стати фатальною та становити апокаліптичну загрозу для всього суспільства.

Образ 9/11 неодноразово фігурував в американських медіа, зокрема в концепції забуття американцями трагедії. Побутує думка, що влада США винна в теракті, тому пропоную звернутися до соціального опитування “Де був Барак Обама під час 9/11?”⁴. На відео середньостатистичні американці, здебільшого прихильники республіканської партії, звинувачують Барака Обаму у теракті 9/11, проте відомо, що у 2001 році президентом Сполучених Штатів Америки був республіканець Джордж Вокер Буш. Перший опитуваний громадянин стверджував, що Барак Обама не був у овальному офісі (робочий кабінет президента Сполучених Штатів Америки у Білому домі), проте грав велику роль у розвитку подій 11 вересня. У кінці опитування чоловік відповів, що не знає, як так сталося, проте Обама винний у 9/11. Також пропоную звернути увагу на

³ Baudrillard J. The Spirit Of Terrorism And Other Essays. London : Verso, 2002.

⁴Where was Obama during 9/11?!?!? [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: [https://youtube.com/shorts/vPfRGJRMbN8?si=hODZAS-F355ZKdDX

відповідь жінки в цьому відео, яка показана в інтерв'ю зі значком "Trump 2016", що вже підказує про упередження до 44-го президента США Барака Обами. Громадянка порівнює Дональда Трампа та Барака Обаму та стверджує, що на відміну від Обами, Трамп апріорі не може бути винним в теракті, адже він є "етнічним" американцем, в першу чергу білим. Опитувана стверджувала, що батьки Дональда Трампа знаходяться в США, тому це не несе такої загрози, як Барак Обама, батьки якого знаходяться за кордоном. В першу чергу, ця відповідь є ксенофобною та досить сюрреалістичною, адже США є батьківщиною емігрантів, тому визначати етнічну складову громадян досить важку. Цей приклад підштовхує на думку, що для консервативних американців є "білі" громадяни та "не білі" громадяни. Звісно, вони не переймаються хрестоматійним розумінням рас та усвідомленням, що Осам бен Ладен та Барак Обама не тільки різних етнічних груп, а й також різних рас, проте це підтверджує теорію, що білі американці насторожені щодо інших рас та національностей. Якщо намагатися зрозуміти ідею більш глобально, можна зрозуміти, що це є державною політикою та суспільною селекцією на розуміння "Хто ворог, а хто-ні".

Дослідники Кінчелоу та Стейнберг зазначають, що просування ідеології ворожості розвивається в Сполучених Штатах Америки через те, що багато громадян не можуть визначитися, хто є ворогом їхньої держави⁵. Така риторика актуальна також через сліпоту американців до колоніальних та неокolonіальних дискримінацій по всьому світу, як приклад звірства у Перській затоці у 1991 році. За словами Кінчелоу й Стейнберга, питання не в мусульманах, а у віддзеркаленні американських поглядів, які не використовують свої мілітарні та дипломатичні

⁵ Kincheloe, Joe L., and Shirley R. Steinberg. "An ideology of miseducation: Countering the pedagogy of empire." *Cultural Studies? Critical Methodologies* 6.1 (2006): 33-51.

можливості в державах, які цього потребують, зокрема в мусульманських країнах.

Раніше згаданий Дональд Трамп у передвиборчій кампанії, в 2016 році, у своїй промові згадав 9/11, проте назвав трагедію 7/11⁶. Промова мала трагічно-популістський характер, адже Трамп сказав, що був біля веж-близнюків та бачив на власні очі трагедію, тому вважати це за сарказм чи спекуляцію для американських глядачів важко. Пізніше, для телеканалу “CNN”, Дональд Трамп вибачився за непорозуміння та розповів про втрати під час теракту, помилившись у кількості загиблих⁷. В коментарях під цим відео, користувачі все ще жартували про 7/11 як час роботи (7 годин праці, 11–відпочинку), (*див. Додаток 1*). Це також можна пов’язати з минулим Дональда Трампа як бізнесмена, тому такі асоціації в рефлексії на трагедію здаються очевидними.

Отже, 911 є культовим поворотом у зображенні ісламської культури, що поширює якщо не демонізовані, то спірні наративи щодо мусульман. Важливою фігурою в цьому ісламофобному мейнстрімі є колишній президент Сполучених Штатів Америки, який поширив ісламофобний дискурс серед республіканців та республіканок. Трагедія 911 є головною асоціацією з мусульманською культурою не тільки в американському просторі, а й і в світовому, тому загальне розуміння 911 у свідомості американців є основою аналізу образу ісламу в поп-культурі США.

I.2 Розвиток ісламського образу в американських вечірніх шоу

За словами Реймонда Вільямса, маси експлуатовані елітами, які використовують маси з метою примноження свого капіталу⁸. Це також

⁶ Donald Trump confuses 9/11 with 7 Eleven - BBC News. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtu.be/7sXQ3YJtlqo?si=LmlZiCoWivWCRseD>

⁷ <https://youtu.be/9U82qnmyaig?si=ZLulmiGoqux-MZtO>

⁸ Williams, Raymond. "Culture is ordinary (1958)." *Cultural theory: An anthology* 5359 (2011).

поширюється на культурну індустрію, про що свого часу говорили класики Франкфуртської школи Теодор Адорно та Макс Горкгаймер⁹. Для Адорно та Горкгаймера культурна індустрія є масштабною, глобалізованою машиною з виробництва, яка має чітку ієрархію та панівний, капіталістичний початок. Зокрема, культурна індустрія сповнена песимізму та зневіри. Це характеризує культурну індустрію американського телебачення початку 2000-х. Споглядаючи, тодішні телевізійні матеріали, можна помітити кореляцію між поглядами власників телевізійних каналів та поширених нарративів на екранах. Найвідомішим телеканалом з ісламофобним дискурсом є “The Fox News Channel” (FNC), який відомий показом культових мультиплікаційних серіалів “Сімпсони” та “Тріфіні”. Канал має республіканську ідеологію. Засновниками телеканалу є Руперт Мердок та Баррі Діллер. З 2015 по 2021 рр. на телеканалі виходило вечірнє шоу “Gutfeld!” з Грегом Гатфелдом в головній ролі, хоч шоу не було настільки популярним як “Джиммі Кімелл наживо!” чи “Пізнє-пізнє шоу з Джеймсоном Корденом”, проте через призму цього шоу можна помітити чіткі ксенофобські нарративи телеканалу “Fox”.

У 2017 році, через 16 років після трагедії 9/11, Грег Гатфелд у вечірньому шоу розмірковував про легалізацію зброї та її присутність в Орландо.¹⁰ В цьому ж контексті він згадав трагедію 9/11. У програмі Гатфелд розмірковує над важливістю надання громадянам Сполучених Штатів Америки зброї. В якості метафори, ведучий пропонує глядачам уявити магичний пристрій, який допомагав би в усіх питаннях та рятував би життя. Гатфелд зазначає, що можна уникнути звернення до послуг медичної допомоги, якщо вберегти життя завчасно. Для Грега Гатфелда

⁹ Adorno, Theodor W. and Max Horkheimer, 1997. *Dialectic of Enlightenment*, translated by John Cumming, London: Verso. // Розділ: Культуріндустрія. Просвітництво як обман мас.

¹⁰ Gutfeld: Orlando proved that a gun beats calling 911. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/1nmmFBZEe_Y?si=SBoxblbcQzGniubr

панацеєю є зброя, яка може врятувати життя. Для утрування проблеми він згадує трагедію 11 вересня, де застосування зброї завчасно могло б врятувати тисячі життів. Варто згадати, що шоу транслюється на республіканському телеканалі, тому згідно республіканських канонів, Грег Гатфелд підтримує легалізацію зброї. На цьому прикладі можна зрозуміти кореляцію між поглядами власників телеканалу та їх медіадискурсу.

Як зазначає Мітчелл Барт, “Фокс” має ідеологічний принцип “збалансованість та стабільність”, телеканал орієнтується на консервативну аудиторію та транслює відповідний матеріал, проте як зазначають ведучі вечірніх новин телеканалу, вони намагаються охопити обидві сторони проблем, не маючи чіткої ідеології¹¹. М. Барт пише, що телеканал використовує такі методи поширення пропаганди, як нав’язування громадянам бажання, прозорість намірів (зазвичай, ведучі не приховують своїх шовіністичних поглядів), маніпуляція (телеведучі переконують, що глядачі повинні послуговуватися логікою та розумом, щоб зрозуміти важливість консервативних поглядів), заперечення опозиційної думки (йдеться не про опозиційну владу, а про бажання глядачів засумніватися в ідеології телеканалу, ведучі в такому випадку не дають права на слово).

На телеканалі “WABC-TV” показано ток-шоу “Наживо з Келлі та Марком”, яке сьогодні налічує 29 сезонів. Шоу веде подружня пара Келлі Ріпа та Марк Консуелос. Саме в цьому шоу були показані в неформальному, рефлексивного форматі роздуми щодо 911. В цьому 58-хвилинному етері Келлі Ріпа показала свої емоції та надала приклад на телебаченні, наскільки можна бути вразливим, переживаючи горе¹². Здебільшого випуск складався з закадрового голосу ведучих, на екрані

¹¹ Bard, Mitchell T. "Propaganda, persuasion, or journalism? Fox News' prime-time coverage of health-care reform in 2009 and 2014." *Electronic News* 11.2 (2017): 100-118.

¹² 9/11/01 Live Regis and Kelly (Entire 58 minutes of the show). [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/_h1wDjMwkOA?si=pMRA5sJBjFJnxTYo

були показані вежі-близнюки після влучання двох літаків. Ведучі говорили про цінність емпатії, молитви та акцентували увагу на постраждалих дітях. На відміну від подальших прикладів актуалізації теми 9/11 американськими ведучими нічних шоу, цей випуск складається саме з “панахиди” жертвам 9/11, а не жартам чи спекулятивним питанням на тему трагедії.

З 1993 по 2009 рік на “NBC” виходила у етер програма “Пізня ніч з Конаном О’Браєном”. За ці роки транслювання шоу, О’Браєн тричі згадав мусульманський образ: монолог про 9/11, дебати з Енді Віпкемом про Іран та інтерв’ю з гостею Насім Педрад про адаптацію в США після імміграції з мусульманської культури (останні два випуски були трансльовані вже на шоу “CONAN”, на телеканалі “TBS”).

Перший випуск було записано наступного тижня після трагедії 9/11, у монолозі Конан О’Браєн висловлює слова скорботи постраждалим та їх близьким в теракті та завдячує збройним силам США, що може зараз знаходитися у студії, у безпеці, що за дискурсом подібно до випуску “Наживо з Келлі та Марком”.¹³

В дебаті з Енді Віпкемом, Конан О’Браєн актуалізує проблеми сприйняття Ірану світовою спільнотою, воєнної та етнічної особливості сприйняття іранської культури громадянами Сполучених Штатів Америки.¹⁴

В інтерв’ю з Насім Педрад розповідає, як покинула Іран у віці трьох років, коли її сім’я переїхала до Німеччини на один рік. В інтерв’ю Педрад розповіла, як хотіла проявити прояв мусульманського патріотизму у ранньому віці, проте батьки запевняли її, що тепер вони є американцями.

¹³ Late Night with Conan O'Brien Monologue 9/18/01 First Episode After 9/11. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtu.be/QHIyOg555Lo?si=fXJD1xBlrKON60R6>

¹⁴ Conan & Andy Whipcram Debate: Iran | CONAN on TBS. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtu.be/liyGkvqVLNU?si=iI0M4rY8GlhzhR1y>

Подібного формату до “Пізньої ночі з Коннаном О’Браєном”, на телеканалі “ABC” з 2003 року транслюється “Джиммі Кімел наживо!”. У випуску 2015-го року Джиммі Кімел запросив Дональда Трампа, який на той момент ще не був президентом Сполучених Штатів Америки, проте активно просував республіканську риторику¹⁵. Ведучий запитав у Трампа, якої він думки про мусульман, на що Дональд Трамп почав з конфронтації, що багато його друзів– мусульмани, проте терористичні акти в Каліфорнії та Парижі були створені не громадянами Швеції, а саме мусульманами, тому це питання безпеки США, за яку завдячують Трампу громадяни. Дональд Трамп заявив, що він проти воєнних конфліктів, проте він виступає за мілітарне укріплення Сполучених Штатів Америки, як аргумент, він описує особливість ситуації з нафтовидобуванням у Середньому Сході, що породжує геополітичний хаос, на думку Дональда Трампа. Цей діалог є проявом популізму, який використовується щодо американсько-мусульманської політики.

Пропоную також згадати випуск шоу “Шоу Джиммі Кімел наживо!” 2003-го року, в якому актор Чарлі Шин розповідає про терористичний акт 11 вересня 2001 року¹⁶. Актор перебував біля веж-близнюків у той день та згадав, що ці літаки нічим не вирізнялися від літаків держави та він хоче знати імена терористів, які винні у теракті.

На каналі “CBS” виходить “Пізнє шоу зі Стівеном Колбертом”. У 2000-і Колберт заявив на шоу від Viacom, що хоче знати імена злочинців, які причетні до трагедії 911¹⁷. Ці епізоди сатисфакції щодо теракту від відомих та впливових персон США є прикладом, як зірки телеекрану формують бажання громадян США.

¹⁵ Donald Trump Says Muslims Support His Plan. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/Sqhg2FNzKHM?si=0_0D_hrxrBIu5Wo0

¹⁶ Charlie Sheen on Jimmy Kimmel Live talking about 911 in 2003. Дата публікації: 16.09.2010. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/V_cudEfAwGI?si=tJt_jiWrTR2QhIoW

¹⁷ Colbert on 911. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/h_LOFw9fuYw?si=flba4Q2QIjfsKT8P

Дослідник Джон Стріт в аналізі впливу медійних персон та політику зазначає, що політичні висловлювання зірок не тільки вдало працюють з довірою громадян, а й також розвивають рівень популізму в державі. Стріт також пише про утворення “політики знаменитостей”, яка працює з демократією та популярною культурою¹⁸.

Одне з найпопулярніших шоу 2010-х формату нічного шоу є “Пізнє-пізнє шоу з Джеймсом Корденом”, що показує канал “CBS”. Варто зауважити, що шоу стало популярним не тільки на телебаченні, а також на просторах соціальних мереж як Твіттер, Інстаграм та ТікТок, що вказує на охоплення глядачів різної вікової категорії. В цьому шоу також згадувався мусульманський контекст, проте висміяно було не мусульман, а ісламофобну владу.¹⁹ У випуску 2012-го року Джеймс Корден розповів про те, що американська акторка Меріл Стріп представляє іранського режисера Ашгара Фархаді на кінопремії у Каліфорнії²⁰. Стріп написала про це у Твіттері, на що їй відповів у мережі республіканець та ісламофоб Дональд Трамп. Він написав, що Меріл Стріп є найбільш переоціненою акторкою в Голлівуді.

Пропоную розглянути ці приклади пропаганди на телебаченні за аналізом робіт класиків дослідження політичної та ідеологічної риторик Луї Альтюссера та Антоніо Грамші.

Шанталь Муфф у роботі, присвяченій гегемонії та ідеології Антоніо Грамші, пише, що згідно теорії Антоніо Грамші, ідеологія—постійна боротьба, від якої не можна позбавитися²¹. Ідеологія—це залучення

¹⁸ Street, John. "Celebrity politicians: Popular culture and political representation." *The British journal of politics and international relations* 6.4 (2004): 435-452.

¹⁹ <https://youtu.be/Co6QTIjRLoM?si=N47ULE1QGn1nNZvU>

²⁰ Actress Meryl Streep introduces Iranian director Ashgar. Дата публікації: 25.02.2012. [Фотозображення, електронний ресурс]. URL: <https://www.gettyimages.ae/detail/news-photo/actress-meryl-streep-introduces-iranian-director-ashgar-news-photo/139783673>

²¹ Mouffe, Chantal. "Hegemony and ideology in Gramsci." *Gramsci and Marxist Theory (RLE: Gramsci)*. Routledge, 2014. 168-204.

суб'єктів, яких змушують діяти, а саме ототожнювати ідеологію з політикою. У випадку з американською пропагандою на телебаченні, суб'єктами виступають глядачі, які змушені переглядати шоу з шовіністичною програмою та, за Грамші, сприймати політику США (зовнішню політику, оборону та безпеку держави) в асоціації з ісламофобними наративами.

Французький лівий інтелектуал Луї Альтюссер у роботі “Репродукція капіталізму: ідеологія та ідеологічний державний апарат” порівнює “приватне” та “публічне” в парадигмі державного апарату²². На думку Альтюссера, це порівняння можна синонімізувати з “громадянським суспільством” та “державою”. У випадку з методикою республіканської пропаганди США, американці представляють державу, обираючи шовіністичні ідеї. За Альтюссером, ідеологія—це не те, у що ми віримо, а те, що наближає нас до прообразу певного відчуття. Американці, які вірять у жорстоку, а тобто сильну державу, роблять це в першу чергу через власні ментальні непорозуміння та бажання бути частиною держави, обираючи “асоціативне”, а не “політичне”.

У підсумку другого підрозділу, зазначимо, що американське телебачення було гегемонним медіа у 2000-х та на початку 2010-х. Вечірні шоу є одним з найпопулярніших трендів на телебаченні та залишаються актуальними і сьогодні. Однією з тем таких шоу є політика та розуміння культури. Мусульманське питання постійно актуалізувалося на початку нульових, коли Сполучені Штати Америки вели конфліктну політику з представниками ісламської релігії. Проте кожне вечірнє шоу мало свою риторіку, це також залежало від політики телеканалу, що було проаналізовано в цьому підрозділі.

²² Althusser, Louis. *On the reproduction of capitalism: Ideology and ideological state apparatuses*. Verso Books, 2014.

РОЗДІЛ II. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ІСЛАМУ КІНЦЯ 2000-Х-2010-Х

Другий розділ містить чотири підрозділи, що описують досвід американського медіа, телебачення та кінематографу. В першому розділі вже були згадані телевізійні вечірні шоу, в цьому ж є також популярні шоу, які стали класикою, наприклад, мультсеріал “Південний парк”, проте його американці сприймають як щось більш маргіналізоване, до чого не обов’язково прислухатися, тому робота з аудиторією в описаних в цьому розділі шоу вже зовсім інша. Поміж того, в цьому розділі розповідається про реаліті-шоу, які не користувалися великою популярністю, проте розповідали про життя мусульман, що стало частиною різномайття культури американського телебачення. Якщо в першому розділі, культурологічним дискурсом є робота з ідеологією та політичним, то в другому підрозділі я звертаю увагу на домінування культури естетичного, яке породжує етичне. Особливо це проявляється в аналізі мем-культури 2010-х, який є актуальним і сьогодні. Другий розділ також відрізняється науковим підходом, адже в першому я здебільшого посилаюсь на аналітичні роботи на тему доробку класиків лівої думки, а саме Луї Альтюссера, Жана Бодріяра та Антоніо Грамші, в той час, як в цьому розділі я звертаюсь до робіт спеціалістів та спеціалісток у сфері ісламу. Якщо перший розділ описує загальну ситуацію та з чого все починалось, то в другій частині є хронологічна послідовність, що надає можливість зрозуміти розвиток, як американці впорались з травмою 911 та як наслідок ментально підготувалися до воєнного конфлікту на території Іраку.

II.1. Образ ісламу на американському телебаченні 2010-х: аналіз мультфільмів та реаліті-шоу.....

Проаналізувавши понад 200 американських телепрограм, що вийшли в етер з 2018 по 2019 рік, дослідники Школи комунікації та журналістики Університету Анненберга, виявили, що тільки 1% персонажів на телебаченні є мусульманами, враховуючи те, що ісламського населення у світі –25%.²³ Щодо характеристики персонажів, семеро з дванадцяти були в образі насильників, що репрезентує стереотипне уявлення про ісламський світ. Третина персонажів чинила насилля, а 40% ставали його жертвами. Зазвичай мусульман зображували як іноземців, які не володіють англійською мовою. Здебільшого телевізійні персонажі були чоловіками з Близького Сходу. Дуже мало створених образів асоціювались з ЛГБТК+ спільнотою, та жоден –з маломобільністю. На телебаченні також актуальною є проблема ісламських жінок, тут їх показано наляканими та в постійній небезпеці. Згідно дослідження, існує пряма кореляція між створенням негативного ісламського образу на телебаченні та настороженості до мусульманської групи в суспільстві. Однією з причин є мала кількість мусульман серед розробників кіно та телебачення. Хоч США є мультикультурною державою з демократичною політикою, найбільш насторожливими американці є саме до мусульман.

Однією з найяскравіших згадок ісламу в поп-культурі США є в саркастичному мультсеріалі “Південний парк”, автори якого не раз спекулювали на темі ісламської культури. Найпопулярнішим епізодом є

²³ Muslim representation in television study. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://edition.cnn.com/2022/09/11/tv-shows/muslim-representation-television-study-trnd/index.html>

“201”, в якому головні герої вступають в битву з пророком Мухаммедом²⁴. Пізніше Мухаммед став головним героєм в епізоді “Super Best Friend” (“Супер-найкращий друг”). В цьому епізоді Мухаммед протистоїть глузуванню та має суперсилу, щоб протистояти йому.

Ці епізоди стали культовими в мусульмансько-американській дискусії, адже неодноразово мусульмани погрожували творцям мультсеріалу. Один ісламіст був засуджений до 11.5 років ув’язнення, адже погрожував розробникам “South park”. Епізоди заборонені в більшості країн світу, проте це не зробило тему табуваною та цензурованою, хоч і спекулятивною. Прикладом того є те, що пізніше розробники “Гріффінів” змогли зробити епізод з пророком Мухаммедом без цензури, зокрема їх це змусив зробити телеканал “Фокс” (*див. Додаток 2*). Зокрема, у мультиплікаційному серіалі показані представники ісламської культури та згадка трагедії 11 вересня 2001 року. Репрезентація полягає у зображенні персонажів Махмуда, Омара та Йосифа (серія “Тюрбанський ковбой”, що випущена в 2013 році). Йосиф також згадується в епізоді “Мій маленький брат”. Епізод “Тюрбанський ковбой” є найвідомішим прикладом іронії та стереотипізації ісламської культури. В “Тюрбанському ковбої” розповідається про те, як головний герой Пітер Гріфін стрибає з парашуту разом з друзями та отримує травму, в лікарні він знайомиться з Мохаммедом та цікавиться ісламською культурою, це дещо насторожує його дружину Лоїс, проте вона не заперечує. Коли глядачі вже відчують комфортність персонажів та прояв інтересу до ісламу, автори серіалу показують мусульман терористами, що ще раз повторює тривіальний стереотип, сформований на початку 2000-х, коли нова американська мораль формувалася під впливом терористичних уявлень про Осаму бен Ладена та Саддама Хусейна. Епізод випущений у

²⁴ South Park, episode 201. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://www.southparkstudios.com/episodes/wrosbx/south-park-201-season-14-ep-6>

2013 році, на виробничому каналі “Фокс” у вечірній час, цей епізод став найпопулярнішим, обігнавши “Сімпсонів”. Проте критики низько оцінили епізод, звинувативши авторів у клішованості образів та в архаїчності, адже на думку кінокритиків, робота спонукає до фантазії, що епізод створений у 2002 році та не був випущений вчасно, коли ісламофобські ідеї були популярні в американському суспільстві.

У “Гріфінах” також спекулювали над темою 911. В мережі розповсюдився епізод, де матір сім’ї Лоїс Гріфін балотується в депутати з промовою. Героїня каже, що 911—це погано, на що публіка екзальтовано радіє та підтримує Лоїс. Потім в неї питають, що вона пропонує взамін, на що Лоїс відповідає:”911” та отримує ідентичну реакцію публіки. В мережі цей епізод активно поширився та перейшов у дискусії, один з користувачів Інстаграму написав, що США бореться против США (*див. Додаток 3*). Це відтворює досить популярний наратив серед критиків американського світу, що США в конфлікті “911” не має ворога в образі ісламістів, а тільки спекулює для власної вигоди.

“All-American Muslim” та “Little Mosque on the Prairie” є прикладами реаліті-шоу про мусульманську рутину. “All-American Muslim” —одне з найвідоміших реаліті-шоу в США про життя мусульман (*див. Додаток 4*). Шоу транслювалося з 2011 по 2012 рік на телеканалі “TLC”. Концепцією шоу є зображення повсякденного життя п’яти мусульман-шиїтів американо-ліванського походження, які проживають у Дірборні, штат Мічиган, що є однією з найбільших мусульманських громад у США.

Шоу “Little Mosque on the Prairie” канадського виробництва, проте поширився також і в медіапросторі США (*див. Додаток 5*). Шоу було на екранах з 2007 по 2012 рік, та розповідало про життя мусульман в канадській провінції Саскачеван. Телесеріал став популярним через

актуалізацію проблеми інтегрування мусульман в західне суспільство. Тобто, якщо перше шоу більше розповідає про далекий ескапізм мусульманської громади, то в цьому телесеріалі показані пересічні громадяни мусульманського походження. Шоу мало популярність, метою розробників був розвиток толерантності та емпатії до мусульман.

Позитивну репрезентацію мусульман також показано у серіалі “Лисячі кістки”, який транслювався з 2005 по 2017 рік. В серіалі фігурує герой Арасту Варазі, який є богочестивим мусульманином та коли закохується з американкою, з якою пізніше одружиться, заявляє у своїй емоційній промові, що насильство та тероризм не представляють його релігію та тільки стигматизують прибічників релігії іслам.

У висновках варто звернутися до думки Розмарі Пеннінгтон²⁵, авторки книги “Поп-іслам: бачення мусульман в поп-культурі США”, яка зазначає, що американські шоу мають два основних зображення мусульманина: терориста та можливого терориста, що відгукується з концепцією серії “Тріфінів” та “Південного парку”. На думку дослідниці, гендерний аспект також впливає на культуру телевізійної інтерпретації ісламського народу, адже зображення чоловіка є більш загрозливим, якщо зображується жінка – вона є жертвою ортодоксальності ісламу.

Отже, американське телебачення кінця 2000-2010-х, окрім нічних шоу, також зображувало іслам через призму реаліті-шоу та мультфільмів для дорослої аудиторії. Образ ісламу відрізняється в контексті реаліті-шоу про мусульман від зображення в мультфільмах, адже в шоу хоч і немає явного компліментарного дискурсу щодо мусульманської культури, проте є заклик до розуміння ісламської культури та толерантності до мусульман. На відміну від саркастичних мультфільмів, які через роки після трагедії

²⁵ Pennington, Rosemary. *Pop Islam: Seeing American Muslims in Popular Media*. Indiana University Press, 2024.

911 зображували мусульман терористами або жертвами мусульманської деспотичної культури.

II.2 Іслам в кінематографі: комічність та робота з травмою

Цей підрозділ складається з двох частин, хоч і охоплює сферу мистецтва кінематограф. Підрозділ поділений охоплює два аспекти репрезентації ісламської культури в кінематографі виробництва Сполучених Штатів Америки, у першій частині більше зображений ісламофобський та упереджений наратив щодо інакшої ісламської культури, яка показана в утрованій формі. В цій частину розділу я концентруюсь на кінороботах з найвідомішими коміками не тільки Сполучених Штатів Америки, а й світу, – Саша Барон Коен та Адам Сендлер з їх кінороботами “Диктатор” (*див. Додаток 6*) та “Не займайте Зохана” (*див. Додаток 7*). Це свідчить про певний обов’язок впливових знаменитостей кінця 2000-х-початку 2010-х спекулювати на темі ісламу на території США. У другій частині описані кінороботи, які працюють з травмою та намагаються відрефлексувати мусульмансько-американські зв’язки та наслідки не тільки воєнних конфліктів та терористичних актів, а й також проявів дискримінації та стигми мусульман в рутинному житті.

Пропоную звернутися до наукової роботи Софії Роуз Арджани²⁶, яка в аналізі образу ісламу в оптиці американської культури, звертається і до кінематографу. Авторка зазначає, попри негативний, стигматизуючий образ, американський кінематограф все одно еволюціонував, поборовши тотальне зображення мусульман через тропи шейха та терориста. Загалом, за словами Арджани, американське виробництво кінематографу сповнилося згадкою персонажів мусульманського походження, особливо це помітно серед біографічних фільмів про таких мусульман як боксер

²⁶ Arjana, Sophia Rose. "Islam and Pop Culture in North America." *Oxford Research Encyclopedia of Religion*. 2023.

Мухаммед Алі й побороник за права афроамериканців та популяризатор ісламу Малкольм Ікс. Біографічні фільми надали змогу американським глядачам побачити мусульман не тільки в тропі жертви “ортодоксального” ісламу, а й в образі рольової моделі, яка реалізовує свій потенціал в суспільстві США, будучи вірним своїй релігії. Зокрема, зазначає дослідниця, збільшилась кількість акторів мусульманського походження у виробництві американського кінематографу, найуспішнішим актором мусульманського походження є Махершала Алі, який здобув дві статуетки премії “Оскар” за фільми “Місячне сяйво” та “Зелена книга”. Як наслідок інтеграції мусульманських персонажів та акторів, розвинулась не тільки толерантність до мусульман, а й також збільшилась кількість дебатів на тему ісламу, особливо серед афроамериканських мусульман.

Наприкінці 2000-х та на початку 2010-х в американській культурі популяризувалися кінокомедії, які спекулювали на темі образу ісламського народу, їхнього світогляду та рутинного життя.

Найрелевантнішими прикладами є картина 2012-го року “Диктатор”, авторства Ларрі Чарльза та з британським актором Сашею Бароном Коеном в головній ролі, а також кіноробота Денніса Дугана “Не займайте Зохана” 2008-го року з Адамом Сендлером в головній ролі. Перша кіноробота стала маніфестувала на великому американському екрані саркастичний образ гегемона східної держави. Проте цей образ не є тотально релевантним тільки до країн Африки, адже робота “присвячена” Верховному лідеру Північної Кореї Кім Чен Іру, який на момент створення фільму помер. У “Диктаторі” показана точка дотику утрованого тоталітарного світу та ліберальної культури Нью-Йорку. Доповнюється оксюморонність також тим, що у фільмі показано засідання Організації Об’єднаних Націй. Цей епізод показує те, що країни третього світу впливові та можуть покарати розбещеного східного державовладця.

Комедійний фільм “Не займайте Зохана” з Адамом Сендлером розповідає про агента Моссаду, який мріє стати перукарем. Події фільму відбуваються в найбільшому місті Сполучених Штатів Америки– Нью-Йорку, куди Зохан Двір таємно переїжджає, щоб здійснити свою мрію. Перед переїздом до Нью-Йорку, ісламофобний контекст фігурує у зображенні першого бойового завдання Зохана, де він повинен ліквідувати ісламського терориста. Проте виявляється, що минуле його не відпускає, адже Зохан постійно стикається з мусульманами, як наприклад палестинцями, які живуть з ним на одній вулиці, проте не може реалізувати свої звичні дії щодо мусульман, які закладені в Зохані на інстинктивному рівні. Проте не можна затвердити, що фільм має повністю ісламофобний дискурс, адже дії кінокомедії відтворюють антиподний характер, аніж у житті, а саме кармічний– Зохану доводиться застосувати саморобну бомбу для врятування, а таксист палестинського походження, впізнавши Зохана, повідомляє це ворогу Зохана, тобто відтворює патерни, які властиві самому головному герою.

Згадка ісламської культури розповсюдилась не тільки на роботи в жанрі комедії, а також й на драми та мелодрами. Раніше згаданий комік Адам Сендлер, за рік до випуску комедії “Не займайте Зохана” зіграв роль у фільмі “Спорожніле місто” 2007-го року. Фільм є драматичним та розповідає про двох товаришів з коледжу, які починають знову товаришувати після довгої перерви. Один з друзів втратив власну сім’ю у теракті 11 вересня 2001 року.

У тому ж році у прокат виходять три фільми, які працюють з мусульманською травмою, а саме “Леви для ягнят” Роберта Редфорда, “Війна Чарлі Вілсона” та “Ловець повітряного змія” Марка Форстера.

Фільм “Леви для ягнят” (*див. Додаток 8*) має три фабули, а саме:

1. Через тиск журналістів, які наживаються на війні в Афганістані, сенатор змушений виступити проти залучення американських військ у конфлікті.
2. Викладач університету переконує, чому потрібно добре навчатися, щоб не потрапити в зону бойових дій в разі відрахування.
3. Випадко два студента, які слухали монолог викладача, потрапляють в Афганістан.

Кіноробота “ Війна Чарлі Вілсона” (*див. Додаток 9*) розповідає про конгресмена, який у 1980-х, таємно від імені ЦРУ постачає зброю афганським бійцям. Фільм актуалізує проблеми корупції, етнічного екстремізму (який має наслідки в загрозі як для жителів Афганістану, так і для Сполучених Штатів Америки), роль жінок у політиці, етичної самоусвідомленості при допомозі у воєнному конфлікті, специфіку зовнішньої політики держави першого світу.

“Ловець повітряного змія” (*див. Додаток 9*) –це екранізація роману Халеда Госсейні, афгано-американського походження. Фільм розповідає про хлопчика Аміра, у якого ще в дитинстві, на власних очах загинув друг Гассан, коли на нього напали. Це стає травмою для головного героя, який звинувачує частину життя себе в боягузливості, що не зміг врятувати друга. Єдиний спосіб ескапізму для героя–ловити з товаришами повітряного змія. Ця подія переслідує головного героя, як в Афганістані, так і в Сполучених Штатах Америки, проте йому вдається прорефлексувати та відпустити цю ситуацію. Важливим моментом у фільмі є те, що події розгортаються на тлі політичних конфліктів у Афганістані, що актуалізує проблему розуміння воєнних конфліктів дітьми. Також варто зазначити, що смуток переслідує головного героя вже на чужині, що надає можливість проаналізувати різницю переживання

горя на місці трагедії та вже в іншій культурі, яка не пов'язана з трагічним минулим.

Також важливим мотивом для американського масового кінематографу є згадка трагедії 911. Серед фільмів, які не охоплюють за своєю концепцією роботу з мусульманською травмою, проте епізодично згадують трагедію є фільм “Джулі і Джулія” 2009 року режисерки Нори Ефрон. Кінокомедія розповідає про історії двох жінок: відомої кулінарні Джулії Чайлд та молодій американки Джулі Пауелл, яка вже в XXI столітті вирішила вести кулінарний блог, надихнувшись експертністю та досвідом Джулії Чайлд. Трагедія 911 показана через досвід героїні Джулі Повелл, яка працює у кол-центрі “Корпорація розвитку нижнього Манхеттену”, компанія допомагає рідним та близьким загиблих та постраждалих від теракту. Під час роботи героїня працює з такими проблемами:

1. Горе за загиблими.
2. Невдоволення клієнта концепцією меморіалу 911.
3. Звинувачення в бюрократії, адже все, що може влада запропонувати близьким постраждалим—отримати страховку.
4. Звинувачення операторки в нерозумінні масштабності горя через відсутність релевантного досвіду.

Важливим для розуміння репрезентації наслідків 911 є момент зображення роздрукованої інструкції, як поводитися з клієнтами.

Список складається з трьох пунктів, а саме:

1. Слухайте звіт клієнта якомога об'єктивніше.
2. Не будьте емоційно залучені в повідомленні інциденти.
3. Якщо ви не в змозі залишитися осторонь, то.

Символічно, що кінець речення третього пункту не показаний в кадрі. Це вказує на те, що американці до кінця не усвідомили, як працювати з травмою, адже інструкції немає.

Попри рекомендації другого пункту, героїня не втримує сліз, коли клієнтка розказує на лінії про проблеми зі здоров'ям чоловіка, тому Повелл вирішує особисто вирішити проблему, звернувшись до керівника компанії.

Пізніше героїня зізнається, що змушена на роботі винайти рішення, як впоратися з наслідками трагедії 9/11 в глобальному розумінні, замість того, щоб займатися улюбленою справою. Ця сцена є показовою в репрезентації роботи з культурою пам'яті.

Отже, робота американського повнометражного кінематографу з мусульманським питанням як і американське телебачення не є тотально негативним або компліментарним. Головною тенденцією, описаною в підрозділі, є те, що репрезентація ісламської культури залежить від жанру кіно, а саме в комедійному жанрі наративи є більш ісламофобними та відображають троп “терориста”, на відміну від повнометражних драматичних фільмів, які працюють з політикою пам'яті, у документальних же фільмах про американських зірок мусульманського походження, мусульмани стають рольовою моделлю.

II.3 Становлення ісламського образу в 2010-х в американському інтернет-просторі: від мемів до політичних дискусій.....

Спершу, перед наведенням прикладів американських мемів на тему ісламської культури, варто зрозуміти походження слова “мем”. Пропоную звернутися до роботи Ібрагіма Мохаммеда Омнея.²⁷ Дослідник зауважує,

²⁷ Ibrahim, Omneya M. Nagib. "Textual and Visual Representation of Hijab in Internet Memes and Gifs." (2019).

що слово “мем” походить від давньогрецького “μίμημα”, що означає “те, що імітується”. Спершу це означало будь-який прояв наслідування: пісень, гасел, крилатих фраз, тощо. Тому можемо зрозуміти, що семантичне походження, ще до винайдення Інтернету означає мімізис та породжує комунікативний аспект як основу цієї культури.

Дослідник поділяє такі характери інтернет-мемів про покритих жінок: щасливі, сумні, саркастичні, надихаючі, складні та нейтральні. Ці особливості вирізняються не тільки через текст, запевняє Омнея, а також через ракурс зображення мусульманок на фото, а саме: зображення жінки на рівні очей сприймаються як нейтральні, ракурс зверху є проявом посмішки, а зйомка обличчя знизу потім сприймається в перегляді мем-зображення як позитивний, безпечний об’єкт.

Варто зазначити, що американська соціальна мережа “Twitter” породила достатньо ісламофобії. Як вказує Аван Імран,²⁸ користувачі, які розповсюдили ісламофобські дописи вплинули не тільки стигматизацію в інтернет-просторі, а й також на політичному рівні. Кіберненависть вплинула на дискримінаційну поведінку з мусульманами в американських відділках поліції, а також бойкотування халяльних продуктів у Австралії, що популяризувалося саме через тренд у Твіттері. Якщо аналізувати політичний вплив, ісламофобія поширилася не тільки на території Сполучених Штатів Америки, а й також у Європі, де з’явилися прихильники правих популістських поглядів.

У 2010-х на тлі політичних дискусій щодо носіння хіджабу, розвинулась мем-репрезентація образу мусульманського традиційного одягу. До прикладу, в мережі став популярний мем, де користувачі інтернету у фоторедакторі на тло паранджі розмістили обкладинку

²⁸Awan, Imran. "Islamophobia and Twitter: A typology of online hate against Muslims on social media." *Policy & Internet* 6.2 (2014): 133-150.

британської пост-панк групи Joy Division “Unknown pleasures” (див. Додаток 10).

У 2011 році, розповсюдився також тренд на поєднання мусульманської культури з субкультурами. Як приклад, прихильники мейнстримної в кінці 2000-х субкультури емо, пропонували на інтернет-платформах покритися замість хіджабу чорним шаликом в характерний для емо “черепний” принт. Варто згадати також мем “Емо-хіджаб” (див. Додаток 11), який поширився користувачкою marataaharris на сайті deviantart.com. Концепцією мему є автопортрет користувачки сайту, яка зробила селфі в хіджабі. Емо-естетика мему доповнена холодною кольористикою в стилі популярної канадської експериментальної групи “Crystal Castles”, яка в кінці 2000-х та на початку 2010-х вплинула на емо-культуру та стала її невід’ємним атрибутом. Ефект “емо” також створений через те, що мусульманка зробила селфі з верхнього ракурсу, що підкреслило характерний для емо макіяж очей, а також ця поза для селфі є своєрідна для представників-емо культури. Окрім селфі, мусульманка також поширювала скетчі та селфі з використанням комп’ютерних ефектів. Отже, з цього опису можна зробити висновки, що користувачка згідно всіх канонів субкультури є емо, ще не вирізняє її поміж інших представників чисельної в кінці 2000-х-початку 2010-х субкультури “Емо”. Проте ця світлина є комічною для користувачів західного інтернету, адже мусульманка не може бути частиною нонконформістської субкультур.

Згадуючи період самого початку 2010-х, варто підняти архіви не тільки мемів, які пов’язані з традиційним в ісламі жіночим одягом. Популярними у Твіттері також були меми з використанням класичних героїв американської анімації, а саме Том з мультфільму “Том і Джеррі” (див. Додаток 12) та Патрік з роботи “Губка Боб: квадратні штани” (див. Додаток 13). Персонажі цих мультфільмів завдяки фоторедакторській

програмі показані з атрибутами ісламської культури, а саме тюрбанах. Мем з Томом має більш конверсійний характер, адже на цьому зображенні герой відмовляється від пропозиції поруч з підписом “Ні, вибачте, це харам”. На фото-мемі з Патріком, герой потішно дивиться в сторону над підписом “Субханналах”. Мем з Томом є більш інтеракційним, адже його можуть використовувати в повідомленнях як відмову від небажаного, проте інтегрувати це в іронію, утруючи заборонність запропонованого.

На теренах мереж “Twitter” та “Instagram” розповсюдився мем, що був створений в популярній соціальній мережі Tumblr, де зображена маленька собака в нікабі. (див.Додаток 14). Фотографія стала популярною через англomовну версію підпису “Медіа такі, джихадський мусульманський пес дав обітницю з’їсти всіх котів світу”. Мем несе саркастичний характер, адже в утруванні, автори мему хочуть сказати, що навіть собаки, які сповідують іслам не мають вибору не робити щось барбарське, адже вже поклялися Аллаху.

Здебільшого меми з зображенням мусульманської культури мають іронічний, саркастичний характер, проте на думку дослідника Нурдіна²⁹, розповсюдження мемів про іслам в таких соціальних мережах як Facebook та WhatsApp, навпаки, не пригноблюють, а популяризують ісламську культуру. Особливо, це працює з інтернет-зображеннями мечетей, молитви та релігійних послань. Вірусність таких повідомлень стало рушійною силою ісламської культури в мережі.

Хоч в першу чергу в роботі досліджується зображення ісламської культури американцями, потрібно звернути увагу на особливість мем-культури самих мусульман, яку вони поширювали на теренах американського інформаційного простору, наприклад, у Twitter. Ця згадка

²⁹ Nurdin, Nurdin. "Impact of Internet Development on Muslim Interaction with Islam." *Proceeding of International Conference on Islamic and Interdisciplinary Studies*. Vol. 1. 2022.

надає можливість зрозуміти орнаментальність інформаційного американського простору 2010-х.

Одним з найпопулярніших кіберджихад-трендів є "I am the 99 percent". Задля розуміння цього тренду я звернулась до дипломної роботи культурологині Марії Нощенко про кіберджихад³⁰. Хоч тренд не є іронічним мемом, а навпаки має трагічний характер, його варто згадати через впливовість на американській інтернет-платформі. Щодо концепції мему, його поширювали здебільшого молоді мусульмани, які були пригноблені західною культурою. Наприклад, молоді мусульманки та мусульмани поширювали у Твіттері фотографії, де прикривали обличчя аркушем паперу, де писали англійською про свої соціальні проблеми. Наприклад, написано "Мені 20 років. У мене немає роботи, адже я не маю досвіду. Я 99%" або "Я самотній чоловік, я втратив роботу з неповною зайнятістю та виплати 6 тижнів тому. Я шукав альтернативу, проте нічого не знайшов. В мене не залишились збереження та немає власного будинку. Я намагався почати власний бізнес або увійти в робочу колаборацію, але нічого скоро не знайдеться. Я не знаю, як прогодувати свого сина. Я 99%". (див. Додаток 15). Також до фрази "99 percent" додали фразу "innocent", що є не тільки співзвучним, а й також пояснює, що молоді люди не винні у такому соціальному та фінансовому становищі. Тренд є частиною руху Оссуру, який поширився спершу протестами в Нью-Йорку в 2011 році. Окрім впливовості, тренд потрібно також згадати через те, що рух та тренд поширились на початку 2010-х, що дає змогу зрозуміти подальшу перспективу розвитку не тільки ісламсько-американський інтернет-простір, а й також тенденції, які будуть властиві десятиліттю, яке розпочалось з таких тенденцій.

³⁰ Нощенко М.В. Мобілізаційні стратегії кіберджихаду у просторі web 2.0: інструменталізація блогу як інтимного медіа. Київ.2023.

Марія Нощенко у дипломній роботі вказує на те, що тренд був пов'язаний також з поширенням руху “Арабська весна”. Особливістю є те, що попри вплив не тільки мережі, а й ЗМІ, політичні рухи не мали лідера. Лише на Facebook було залучено понад 400 000 користувачів різних професій. Як наслідок, мережею поширилися хакерські фейкові акаунти, до того ж інтернаціональні, як приклад Wikileaks та Anonymouse, як зазначає Марія Нощенко. Якщо аналізувати вплив тренду на соціальні прошарки, можна вказати на те, що рушійною силою руху стали студенти та волонтери, що властиво лівому руху.

У цій же дипломній роботі згаданий мем-тренд на ісламське переосмислення “Call of Duty”, а саме розповсюдження мемів “Call of jihad” (див. Додаток 16). По-перше, цей мем є важливим через те, що “Call of duty” – культова американська гра, тому в цьому випадку культурна апропріація працює в іншу сторону, адже іронія йде саме з ісламської сторони. По-друге, в сюжеті гри персонажі постійно проходять смерть та воскрешають, що є символічним для мусульманських поборників, які асоціюють себе з героями гри. Як вказує Марія Нощенко, у четвертій частині гри зображена геополітична ситуація, що близька ісламському народу, а саме протистояння американським військам та фігурування російських націоналістів. Окрім того, у грі є британська вибухівка, яку неможливо оминати, тому в незалежності від алгоритму, кінець буде одним і тим самим, що подібно до військового світогляду ісламських революціонерів, які за будь-яких реформ будуть шантажовані вибухівкою.

В середині 2010-х років платформою для політичних дискусій став Twitter, де зустрілися поборники за мусульманські права та свободи, як протестувальники Арабської весни, так і прихильники ліберальних поглядів західної цивілізації. Варто поділити ці дискусії на дві частини: кіберджихад, який здійснювався самими мусульманами та дискусії щодо

протестів та традиційного жіночого мусульманського вбрання, які поширювали американці та європейці.

Отже, посилаючись на дослідження Вардані та Мунтазори, можна зробити висновки, що меми на тему ісламу розкривають ісламську ідентичність через стереотипні образи³¹. Кіберпростір, який заповнений американськими підлітками, не спроможний надати комфортний дискурс для прийняття ісламської культури, тому в мережі розповсюджуються праві популістичні погляди, які інтегрують через тренди (найчастіше через використання хештегу) та іронічні спекуляції на кшталт поєднання традиційного жіночого мусульманського одягу та елементів західної молодіжної культури, які не можуть, на думку, користувачів співіснувати.

II.4. Репрезентація ісламських жінок в американській поп-культурі

Однією з найпопулярніших асоціацій до ісламського світу в представниць та представників західної культури є суперечність щодо благоустрою жіночого світу на мусульманських теренах. Місцем сили цих сподівань є дискусія навколо жіночого одягу в ісламі. Зокрема, образ ісламу в соціальних мережах, як Twitter, активно поширився саме через обговорення прийнятності хіджабу в культурі Заходу.

Дослідниця Ханна Мінасян в роботі “Ісламська жіноча репрезентація в поп-культурі США”³² зазначає, що в кіно та телебаченні США ісламські жінки здебільшого показані пригнобленими та заляканими, також вони зазвичай є другорядними персонажками. З урахуванням акценту на близькосхідному походженні, а не релігійній

³¹ Wardani, Winny Gunarti Widya, and Ahmad Faiz Muntazori. "Islamic Memes as Media of Da'wah for Millennials Generations: Analysis of Visual Language on Islamic Memes with Illustration Style." *Cultural Syndrome* 1.1 (2019): 61-78.

³² Minasian, Hannah. *Muslim Women's Representation in American Pop Culture*. Indiana University, 2020.

приналежності, ісламські жінки мають більш позитивну, аніж негативну оцінку глядачів. Як наслідок, розробники телешоу та серіалів більше нормалізували образ мусульманки на телебаченні США.

Джек Шахін у роботі “Погані араби: як Голлівуд возвеличує народ” ставить риторичне питання, коли мусульманський народ репрезентували як звичайний та пересічний³³. В контексті американської поп-культури мусульманка не може бути охарактеризована рутинними заняттями, що властиві іншим, тобто глядач не може сприймати жінку, яка першочергово вчиться в коледжі чи відвідує спортзал. Першим враженням є її релігійна принадлежність. Мінасян запевняє, що стереотипи неминучі першочерговому сприйнятті образу, адже одразу є здогадка, що мусульманка є небезпечною, адже приховує вибухівку за паранжею, або ж не може нічим більше займатись, окрім постійної молитви.

Щодо прикладів зображення мусульманки в американському масовому кінематографі, можна згадати фільм “Секс і місто 2”, який є продовженням культового телесеріалу “Секс і місто”, виробництва НВО. Серіал наприкінці 1990-х та на початку 2000-х не тільки змінив підхід до сприйняття особистого життя в тодішньому західному суспільстві, а й також запатентував нове розуміння “американської мрії”, де головна героїня, авторка колонки в газеті, одягається у брендовий одяг і це є не утопією, а нормою для творців серіалу. У фільмі показані як досить стереотипні наративи щодо мусульманської культури, так і компліментарні. Варто враховувати, що кіноробота показана у 2010 році, коли 911 та військове втручання США в Ірак ще не стало історією, тому героїні серіалу насторожливо їдуть до міста Абу-Дабі, адже бояться відвідувати “екзотичні” Об’єднані Арабські Емірати поодинці, бо усвідомлюють ризики, які несе культурна прірва. Власне, у фільмі

³³Shaheen, Jack G. "Reel bad Arabs: How Hollywood vilifies a people." *The ANNALS of the American Academy of Political and Social science* 588.1 (2003): 171-193.

показаний напад місцевих чоловіків на чотирьох героїнь фільму, наступною сценою є втеча в приховане місце для жінок, що є в усіх проявах ескапізму від патріархату, адже мусульманки зустрічають героїнь дуже тепло: вони розповідають, що теж читають колонку головної героїні, мріють про світське життя та приховують за паранджею кутюрний одяг. (див. Додаток 17). Керрі Бредшоу, яка є головною героїнею та ідеологинею світського західного життя, промовляє, що з-під 1000-річної традиції провиднюється жіноча сутність, яка по всьому світу однакова. Згадка традиційності є індульгенцією для творців серіалу, які узагальнили досвід жінок Сходу та Заходу. Атрибути косметики, дорогого одягу та книг у жанрі *Chic lit*, не тільки позбавили у західних глядачок настороження щодо мусульманської культури, а й також змусили їх проявити емпатію до мусульманок, які згідно дискурсу фільму, не живуть життям своєї мрії.

Цей епізод фільму є проявом гламуризації ісламської культури, що стало мейнстримом в поп-культурі США у 2010-х в інтернет-просторі. Прикладом цього є популярний кавер мусульманок-підліткинь (див. Додаток 18) на пісню популярної американської співачки Лани Дель Рей “Diet Mountain Dew” з альбому “Born to Die” 2012-го року. У коментарях до цього відео, користувачі мережі, пишуть назви пісень або ім’я виконавиці з заміною одного слова на атрибут ісламської культури (див. Додаток 19). Як приклад, коментарі “Halal Del Rey” або “diet Ramadan dew”. Ці сатиричні коментарі підкреслюють, що світ сором’язливих юних мусульманок далекий від декадентного світу гламурної Лани Дель Рей, яка ностальгує за епохою американської мрії. Зокрема, наведені вище коментарі є прикладом культурної апропріації. Елізабет Херд в аналізі ісламу та культурної апропріації, порівнює³⁴

³⁴ Hurd, Elizabeth Shakman. Appropriating Islam: The Islamic other in the consolidation of Western modernity. *Critique: Critical Middle Eastern Studies*, 2003, 12.1: 25-41.

Традиція іронічного поєднання американських зірок та мусульманського світу актуальна і сьогодні: наприклад, користувачі соціальної мережі “X” генерують за допомогою штучного інтелекту зображення однієї з найпопулярнішої співачки світу Тейлор Свіфт у хіджабі (*див. Додаток 20*). Вище згадана Лана Дель Рей зображена як героїня інтернет-мемів на просторах “X” та “TikTok” також у хіджабі: співачка зображена на мемі у “ісламізованій” версії синглу “Chemtrails over the Country Club” (*див. Додаток 21*). Ця модифікація показана не тільки заміною розплетеного волосся співачки на покриту паранджею голову, а й також зміненою назвою, а саме “Chemtrails over the Ramadan Club”.

Образ Лани Дель Рей в паранджі розповсюдився також завдяки мейнстримному в “Instagram”, “TikTok” та “X” відео, де показана мусульманка, схожа на співачку (*див. Додаток 22*). Користувачі мережі розповсюдили зображення з підписами “Lana Abdel Rey” та “Kiss me hard before Ramadan” (омаж рядку “Kiss me hard before you go” з популярної пісні Лани Дель Рей “Summertime sadness”).

Лана Дель Рей фігурує в інтернет-мемах мереж “Instagram” та “TikTok”, також в згадці відео, де мусульманин співає пісню Лани Дель Рей в традиційному одязі, поверх нього автор відео одягнув подібне вбрання до вінтажного вбрання кутюр’є Alexander McQueen, що було представлено співачкою на світському заході “Met Gala” (*див. Додаток 23*). До цього відео в соціальній мережі “Інстаграм” з’явилися коментарі “Born to pray”, “Lana Del Mohammad”, “Maulana Del Rey”, “Lana Del Sheikh”. Перший коментар підтверджує теорію Ханни Мінасян про те, що в медіа США мусульманки та мусульмани можуть тільки молитися.

Сьюзен Зонтаг в роботі “Записки про кемп”, аналізує прояви кемпу в поп-культурі Заходу XX століття, проте ці методики актуальні і

сьогодні³⁵. На початку роботи Зонтаг присвячує роботу англійському письменнику Оскару Вайльду, який на її думку, є представником кемп-культури. Вайльд казав, що варто бути або твором мистецтва, або одягатися в твори мистецтва. Одяг для Met Gala вже є частиною історії модної індустрії, тому нашаровування творами мистецтва, посилення та омажність є проявом кемповості цього відео.

Розглядаючи сьогодні інтернет-простір, де трендами стають ностальгічні матеріали, не важко помітити новий тренд за спогадами культури 2010-х. Це надає доступ до візуального дослідження інстаграм-культури тих часів. Не оминуло це і профілі мусульманок, таких як профіль “hessa_alobaidli” (див. Додаток 24). Якщо приклади мем-культури поєднують культуру гламуру з далеким від цього аскетичним мусульманським світом, де образ у західного глядача формується через надмірну духовність, набожність, то в цих інстаграм-профілях, мусульманки є носіями розкоші. Ці приклади можна побачити в сучасних reels-відео в Інстаграмі (див. Додаток 25). В цьому відео показані зображення заможних мусульманок на початку 2010-х. В підбірці фото жінки проводять разом час в салонах літаків бізнес-класу, у вбиральнях ресторанів, а також на природі. Колективні фото мусульманок створюють образ общини, який далеко від західного глядача. Окрім того, тодішні акаунти мали особливий візуальний стиль, а саме обробка фотографії за допомогою додатку “Retrica”, яка надає світліні різкості в насиченості кольору, що чітко характеризує естетику західного Інстаграму першої половини 2010-х. Знову можна звернутися до культової роботи Зонтаг “Записки про кемп”³⁶, адже в ній письменниця називає кемп видом естетизму, де світ можна побачити через призму естетики та стилізації.

³⁵ Sontag, Susan. *Notes on "Camp"*. London: Penguin Books, 2018.

³⁶ Sontag, Susan. *Notes on "Camp"*. London: Penguin Books, 2018.

Особливу увагу потрібно звернути на кількість слайдів з зображенням фірмової косметики та взуття на підборах. Якщо перше може бути прийнятим в мусульманському баченні етики та естетики, то різнокольорові, сяючі підбори змінили ракурс уваги у тодішньому Інстаграм-просторі з образу мусульманок-нещасних жертв режиму на мусульманок, що живуть в достатку та мають особисте життя та інтереси . Ця естетика тотожна з поширенням модних трендів у популярній в західній культурі мережі Pinterest. Загалом, ця мережа сформувала у західній інтернет-свідомості пошук естетик. На цій платформі з початку 2010-х були представлені варіанти вбрання для мусульманок в тоді трендових стилях *Boho* (див. Додаток 26) та *Casual* (див. Додаток 27), пізніше ці публікації також поширилися завдяки використанню стилю *Old money* (див. Додаток 28), який став популярним в країнах Заходу в кінці 2010-х. Проте, інтерпретування хіджабу в різні стилі одягу не є винаходом культури 2010-х, Емма Тарло зазначає³⁷, що інтегрування хіджабу у вуличну моду почалося з компанії виробництва ісламського традиційного одягу “Шовковий шлях”, яку розповсюдили на території Великої Британії такі види хіджабу:

1. Спортивний
2. Повсякденний
3. Робочий

Зокрема, компанія розповсюдила ці тенденції на просторі інтернету через сайт *Hijab Shop*.

Послугування Pinterest’ом дозволило зрозуміти американській людині, що мусульманка може так само підбирати одяг у вільному виборі, проте це утворило думку, що хіджаб є тільки елементом одягу, який можна вдало поєднати з модним одягом для західних жінок. В першій

³⁷Tarlo, Emma. "Hijab online: the fashioning of cyber Islamic commerce." *interventions* 12.2 (2010): 209-225.

половині 2010-х поєднання ісламського традиційного одягу з одягом, виробленим, східним народом для західного капіталістичного народу, сповненого конс'юмеризмом, залишилось не тільки в мережі. Тоді ж відомий в Європі та США магазин одягу масового споживання "H&M" випустив кампейн з мусульманкою, покритою паранджею, та вдягнутою в тоді актуальний стиль Casual (*див. Додаток 29*). Важливою частиною кампейну є те, що мусульманка зображена на вулицях західного міста. Ця реклама модного одягу поширила нарратив, що мусульманка є частиною сучасної західної цивілізації, може вільно пересуватись містом, не тільки не нести загрозу для західної цивілізації, а й також споживати культуру на рівні з нею.

Симбіоз моди та мусульманського світу не поширюється тільки в рекламі з зображенням покритих мусульманок. Культура сприйняття ісламу в американських медіа також змінилася через нових його героїнок, які не є білими (на прикладі сім'ї інфлюенсерок Кардаш'ян). Серед нових зірок, які зруйнували сформований телебаченням утопічний світ білої американської мрії, також є мусульманки, які мають вплив у соціальних мережах з середини 2010-х до сьогодні, що робить тему актуальною. До прикладу можна згадати сестер Хадід. Сьогодні Белла Хадід є уособленням мусульманського світу на Заході: модель активно відборює права палестинських громадян та відвідує тематичні ісламські вечори покритою (*див. Додаток 30*). Звісно, між цим американським світським світом, толерантним до ісламської культури, та ісламофобним світом початку 2000-х є посередництво, одним з них фігура Джіджі Хадід, яка не має таку активну позицію як сестра, проте будучи перо baby (знаменитістю, яка вже має впливових батьків), сформувала свій образ також з перманентним фігуруванням батька Мохаммеда Хадіда, який є в США відомим інвестором та забудовником, ставши успішним також на батьківщині, в Палестині. Саме сестри Хадід в масовій свідомості

запатентували те, що нормально не боятися мусульман, тому починаючи з кінця 2010-х в США немає явних ксенофобських поглядів у світській царині та прошарку її прихильників.

Такий вплив знаменитості ісламського походження можна порівняти з успіхом боксера Мухаммеда Алі. У дослідженні “Мусульмани та американська популярна культура”³⁸ Енн Річардс та Ірадж Омідвар згадують вплив Мухаммеда Алі на сприйняття війну у В’єтнамі, його позиція вплинула як на афроамериканців, так і на білих громадян. Така позиція вплинула не тільки на популярність, а й також на кількість протестів. Підтримка мусульманського народу Мохаммеда Алі вплинула на бачення знаменитості не тільки через оптику її здібностей, а й також політичної приналежності.

Отже, підсумовуючи підрозділ, можна зазначити, що інтернет-простір є основою для поширення мусульманських образів. На відміну від 2000-х, 2010-ті (особливо, кінець декади) є більш терпими до мусульманської культури. Репрезентація ісламу є все ще іронічною, проте менш саркастичною та більш естетично-іронічною (на прикладі мемів з поєднанням американської культури Голлівуду та мусульманського традиційного одягу). Вплинула на ситуацію також популярність зірок мусульманських зірок, які є втіленням гламуру сьогодення.

³⁸ Richards, Anne R., and Iraj Omidvar, eds. *Muslims and American Popular Culture [2 volumes]: [2 volumes]*. Bloomsbury Publishing USA, 2014.45 с.

ВИСНОВКИ

У роботі проаналізовано основні характеристики поп-культури США: медіа-нарлативи, вплив політичної ідеології Сполучених Штатів Америки, особливо пропаганду республіканської партії, яка активізувалася за каденцій республіканців Джорджа Вокера Буша, який займав посаду з 2001 по 2009 рр. та Дональда Трампа (2017-2021).

Розуміння клімату 2000-2010-х надає можливість зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки, які видозмінилися в світському та інфлюенсерському просторі США у 2020-х, а саме менше ісламофобної на телеканалах, гегемонія “не білих” зірок соціальних мереж та моделінгу як сім'я Кардаш'янів та сестри Хадід.

Під час роботи сформовані основні тенденції ісламофобних методик, які характерні популістським американським нарлативам. За час розробки кваліфікаційної роботи, стало зрозуміло, що немає “образу” ісламу, а є ряд образів, які формують орнамент всебічності мусульманської культури.

При розробці роботи не було мети розкрити всі види популярної культури, а саме проігноровані музика та література, в той час, коли розкриті медіа та візуальні студії. Доробок спонукає до подальшої розробки, а саме порівняння образу ісламу в історії США з сучасною менш ісламофобною медіа-риторикою, а також огляд сприйняття ісламу культурою Європи, порівняння утворених образів.

БІБЛІОГРАФІЯ

Список використаної літератури:

1. Нощенко М.В. Мобілізаційні стратегії кіберджихаду у просторі web 2.0: інструменталізація інтимного медіа. Київ, 2023.
2. Actress Meryl Streep introduces Iranian director Ashgar. Дата публікації: 25.02.2012. [Фотозображення, електронний ресурс]. URL: <https://www.gettyimages.ae/detail/news-photo/actress-meryl-streep-introduces-iranian-director-ashgar-news-photo/139783673> (дата звернення: 06.06.2024)
3. Adorno T.W., Horkheimer M. The culture industry. na, 1972.
4. Althusser L. On the reproduction of capitalism: Ideology and ideological state apparatuses. Verso Books, 2014.
5. Arjana S.R. Pilgrimage in Islam: traditional and modern practices. Simon and Schuster, 2017.
6. Awan I. Islamophobia and Twitter: A typology of online hate against Muslims on social media. *Policy & Internet*, 2014, vol. 6, no. 2, pp. 133-150.
7. Bard M.T. Propaganda, persuasion, or journalism? Fox News' prime-time coverage of health-care reform in 2009 and 2014. *Electronic News*, 2017, vol. 11, no. 2, pp. 100-118.
8. Baudrillard J. The spirit of terrorism. Verso Books, 2013.
9. Charlie Sheen on Jimmy Kimmel Live talking about 911 in 2003. Дата публікації: 16.09.2010. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/V_cudEfAwGI?si=tJt_jiWrTR2QhIoW (дата звернення: 06.06.2024)
10. Colbert on 911. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/h_LOFw9fuYw?si=flba4Q2QIJfsKT8P (дата звернення: 06.06.2024)
11. Conan & Andy Whipsam Debate: Iran | CONAN on TBS. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtu.be/liyGkvqVLNU?si=iI0M4rY8GlhzhR1y> (дата звернення: 06.06.2024)
12. Donald Trump confuses 9/11 with 7 Eleven - BBC News. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtu.be/7sXQ3YJtlqo?si=LmlZICoWivWCRseD> (дата звернення: 06.06.2024)
13. Donald Trump Says Muslims Support His Plan. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL:

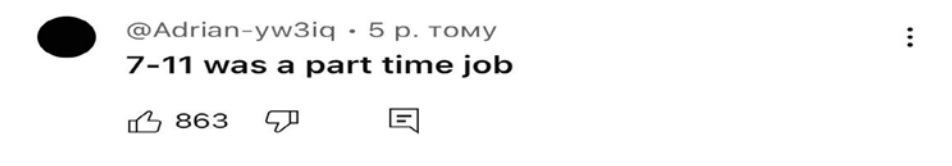
- https://youtu.be/Sqhg2FNzKHM?si=0_0D_hrxrBIu5Wo0 (дата звернення: 06.06.2024)
14. Gutfeld: Orlando proved that a gun beats calling 911. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/1nmmFBZEe_Y?si=SBoxblbcQzGniubr (дата звернення: 06.06.2024)
 15. Hurd E.S. Appropriating Islam: The Islamic other in the consolidation of Western modernity. *Critique: Critical Middle Eastern Studies*, 2003, vol. 12, no. 1, pp. 25-41.
 16. Ibrahim O.M.N. Textual and Visual Representation of Hijab in Internet Memes and Gifs. 2019.
 17. Kincheloe J.L., Steinberg S.R. An ideology of miseducation: Countering the pedagogy of empire. *Cultural Studies? Critical Methodologies*, 2006, vol. 6, no. 1, pp. 33-51.
 18. Late Night with Conan O'Brien Monologue 9/18/01 First Episode After 9/11. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtu.be/QHIyQg555Lo?si=fXJD1xBlrKON60R6> (дата звернення: 06.06.2024)
 19. Minasian H. Muslim Women's Representation in American Pop Culture. Indiana University, 2020.
 20. Mouffe C. Hegemony and ideology in Gramsci. *Gramsci and Marxist Theory* (RLE: Gramsci). Routledge, 2014, pp. 168-204.
 21. Muslim representation in television study. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://edition.cnn.com/2022/09/11/tv-shows/muslim-representation-television-study-trnd/index.html> (дата звернення: 06.06.2024)
 22. Nasim Pedrad's Immigration Experience | CONAN on TBS. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtu.be/5xhAcOCJVzw?si=Wl3Q0H0WCAtkDYoH> (дата звернення: 06.06.2024)
 23. Nurdin N. Impact of Internet Development on Muslim Interaction with Islam. *Proceeding of International Conference on Islamic and Interdisciplinary Studies*, 2022, vol. 1.
 24. Pennington R. Pop Islam: Seeing American Muslims in Popular Media. Indiana University Press, 2024.
 25. Rancière J. The politics of aesthetics. Bloomsbury Publishing, 2013.
 26. Richards A.R., Omidvar I. (eds.). Muslims and American Popular Culture [2 volumes]. Bloomsbury Publishing USA, 2014.

27. Shaheen J.G. Reel bad Arabs: How Hollywood vilifies a people. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 2003, vol. 588, no. 1, pp. 171-193.
28. Sontag, S. Notes on "Camp". London: Penguin Books, 2018.
29. South Park, episode 201. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://www.southparkstudios.com/episodes/wrosbx/south-park-201-season-14-ep-6> (дата звернення: 06.06.2024)
30. Street J. Celebrity politicians: Popular culture and political representation. *The British journal of politics and international relations*, 2004, vol. 6, no. 4, pp. 435-452.
31. Tarlo E. Hijab online: the fashioning of cyber Islamic commerce. *interventions*, 2010, vol. 12, no. 2, pp. 209-225.
32. Trump repeats controversial 9/11 claim. [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtu.be/9U82qnmyaig?si=ZLulmiGoqux-MZtO> (дата звернення: 06.06.2024)
33. Wardani W.G.W., Muntazori A.F. Islamic Memes as Media of Da'wah for Millennials Generations: Analysis of Visual Language on Islamic Memes with Illustration Style. *Cultural Syndrome*, 2019, vol. 1, no. 1, pp. 61-78.
34. Where was Obama during 9/11?!?!? [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: <https://youtube.com/shorts/vPfRGJRMbN8?si=hODZAS-F355ZKdDX> (дата звернення: 06.06.2024).
35. Williams, R. Culture is ordinary (1958). *Cultural theory: An anthology*, 2011, pp. 53-59.
36. 9/11/01 Live Regis and Kelly (Entire 58 minutes of the show). [Відеоматеріал, електронний ресурс]. URL: https://youtu.be/_h1wDjMwkOA?si=pMRA5sJBjFJnxTYo (дата звернення: 06.06.2024)

ДОДАТКИ

Додаток 1. Коментар під відео про Дональда Трампа (Електронний ресурс) – Режим доступу до ресурсу:

<https://youtu.be/7sXQ3YJtlqo?si=Owum0O06ZwOk7WB6> (дата звернення– 05.06.2024)

Додаток 2. Серія мультсеріалу “Гріффіни” про пророка Мохаммеда (Електронний ресурс) –

https://youtu.be/mNxKdb8DWm0?si=iK6gc019_ffwDocL (дата звернення– 05.06.2024)

Додаток 3. Коментар до нарізки з відео про промову Лоїс Гріффін, з серіалу «Гріффіни», на тему трагедії 911 (Електронний ресурс)

<https://www.instagram.com/reel/C7HJ-Vhops2/?igsh=MTlxaXV0cmJzNm1kZQ==> (дата звернення–05.06.2024)

jingo_03 1тиж.

Відповіді

471

— Переглянути ще 2 відповіді

Додаток 4. Афіша до телешоу “All-American Muslim” (Електронний ресурс)

<https://www.imdb.com/title/tt2006939/> (дата звернення–05.06.2024)

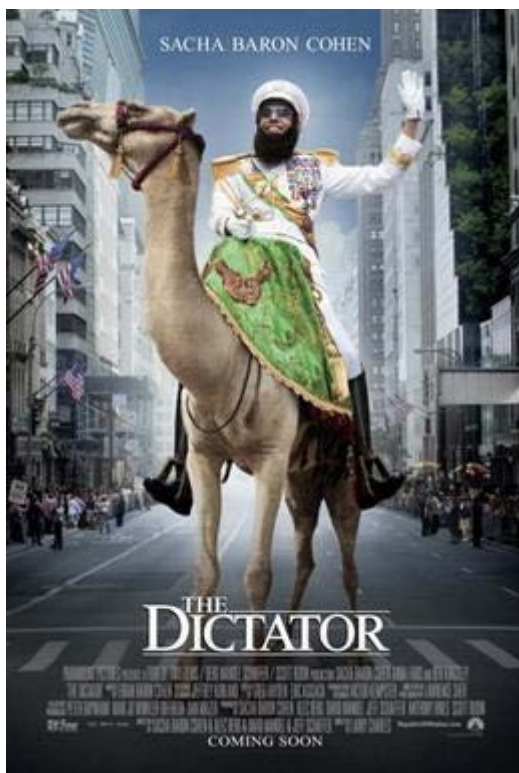
Додаток 5. Афіша “Little Mosque on the Prairie” (Електронний ресурс)

<https://www.imdb.com/title/tt0923293/> (дата звернення– 05.06.2024)

Додаток 6. Афіша фільму “Диктатор” (Електронний ресурс)

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Dictator_%282012_film%29 (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 7. Афіша фільму “Не займайте Зохана” (Електронний ресурс)

<https://www.rakuten.tv/ua/movies/23b94aba-7f66-4473-aa59-9b793c9d04a4> (дата звернення –05.06.2024)

Додаток 7. Афіша фільму “Леви для ягнят” (Електронний ресурс)

<https://uakino.club/filmy/genre-action/21476-levi-dlya-yagnyat.html>
(дата звернення –05.06.2024)

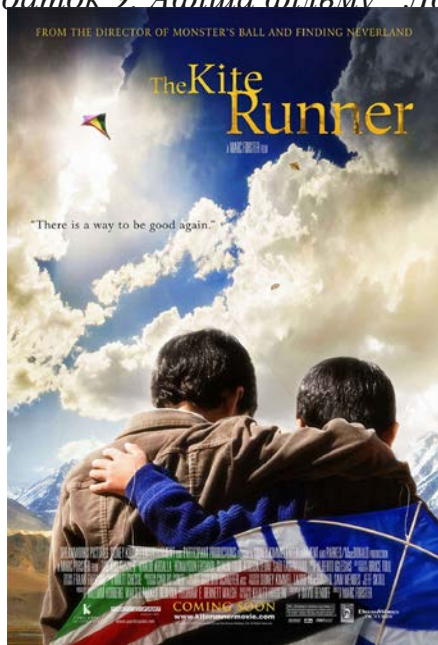

Додаток 8. Афіша фільму “Війна Чарлі Вілсона” (Електронний ресурс)

<https://kinogo-720.net/6541-viina-charli-vilsona-2007.html> (дата звернення –05.06.2024)

Додаток 9. Афіша фільму “Ловець повітряних зміїв” (Електронний

ресурс)

<https://www.imdb.com/title/tt0419887/> (дата звернення –05.06.2024)

Додаток 10. Мем з хіджабом “Joy division”

Додаток 11. Мем про емо-хіджаб (Електронний ресурс)

<https://www.deviantart.com/marataaharris/art/emo-hiiab-style-part-5-271818055>

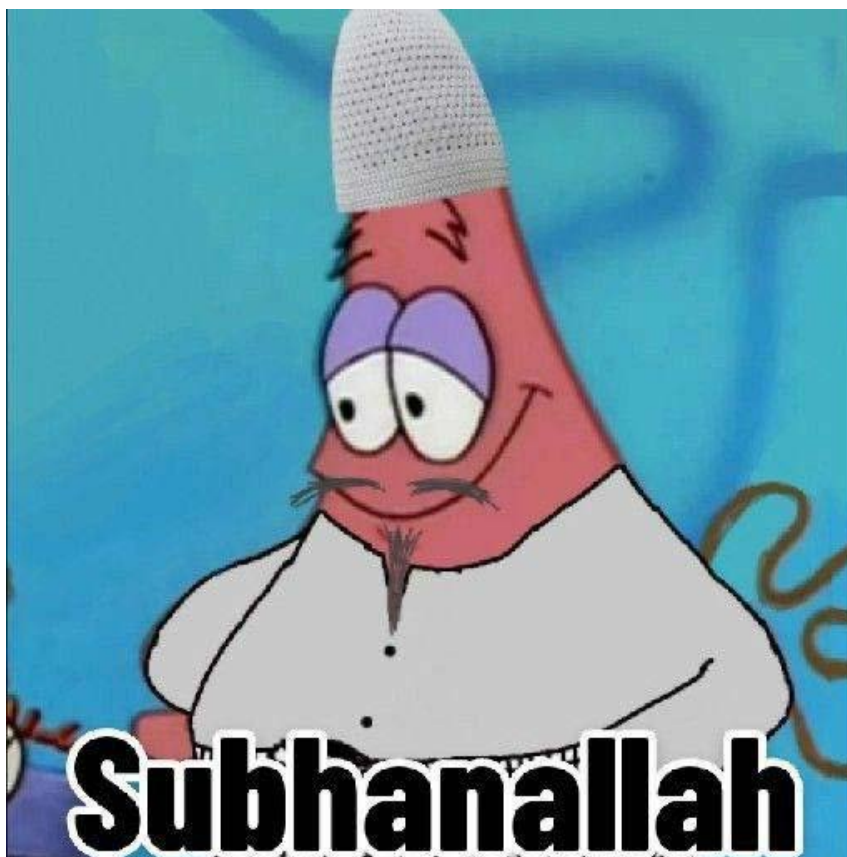

[271818055](https://www.deviantart.com/marataaharris/art/emo-hiiab-style-part-5-271818055) (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 12. Мем з мусульманином-котом Томом з фільму “Том і Джеррі”.

Додаток 13. Мем з ісламістом Патріком з мультфільму “Губка Боб: квадратні штани”

Додаток 14. Мем з собакою в нікабі (Електронний ресурс)

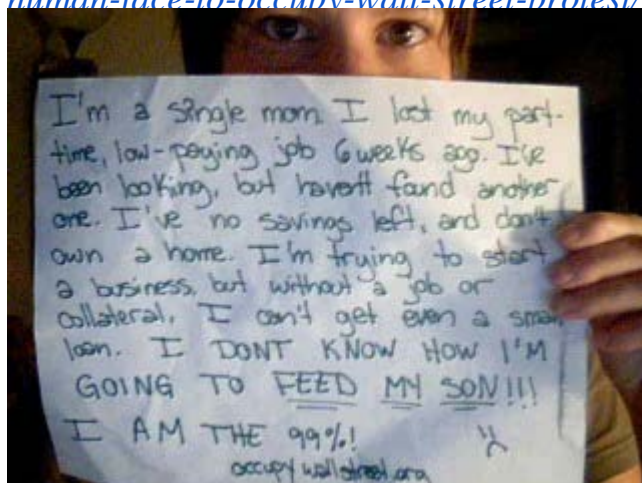
Media be like,

Jihadi Muslim dog has vowed to eat all
the cats around the world

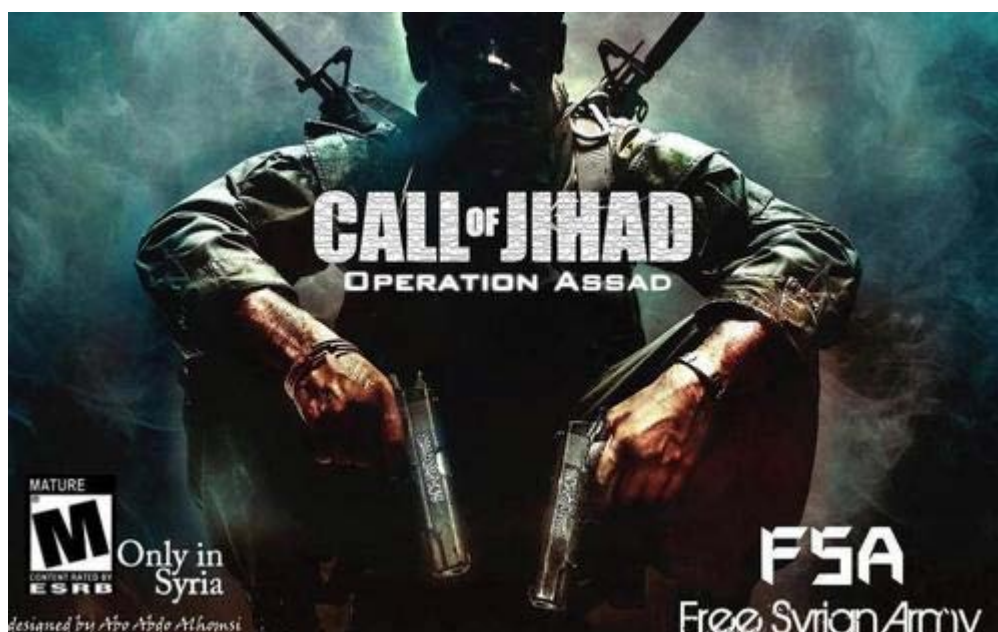
Додаток 15. Тренд "99 percent" (Електронний ресурс)

<https://www.mediaite.com/online/we-are-the-99-percent-blog-lends-a-human-face-to-occupy-wall-street-protest/> (дата звернення– 05.06. 2024)

Додаток 16. Мем “Call of jihad” (Електронний ресурс)

<https://gnet-research.org/2021/02/01/jihadists-at-play/> (дата звернення –05.06.2024)

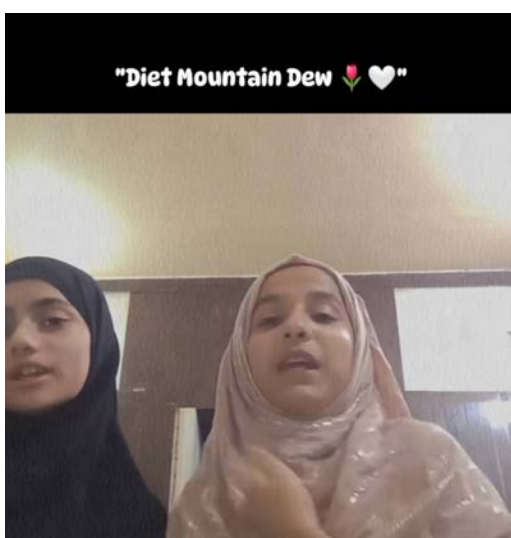
Додаток 17. Кадр з фільму “Секс і місто 2”, де показані мусульманки-прихильниці західної світської культури. (Електронний ресурс)

https://uakino.club/filmy/genre_comedy/2841-seks-msto-2.html (дата звернення– 05.06.2024)

Додаток 18. Скрін з відео виконання пісні “Diet Mountain Dew” Лани Дель Рей мусульманками-підлітками (Електронний ресурс)

<https://www.instagram.com/reel/C63vZnJJctZ/?igsh=MXB2a2NwOXZpMzdlQ==> (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 19. Коментарі до відео “Diet Mountain Dew” (Електронний ресурс)

<https://www.instagram.com/reel/C63vZnJJctZ/?igsh=MXB2a2NwOXZpMzdLYQ==> (дата звернення –05.06.2024)

Додаток 20. Згенероване штучним інтелектом зображення Тейлор Свіфт у хіджабі (Електронний ресурс)

<https://www.pinterest.com/pin/310748443044082628/> (дата звернення –05.06.2024)

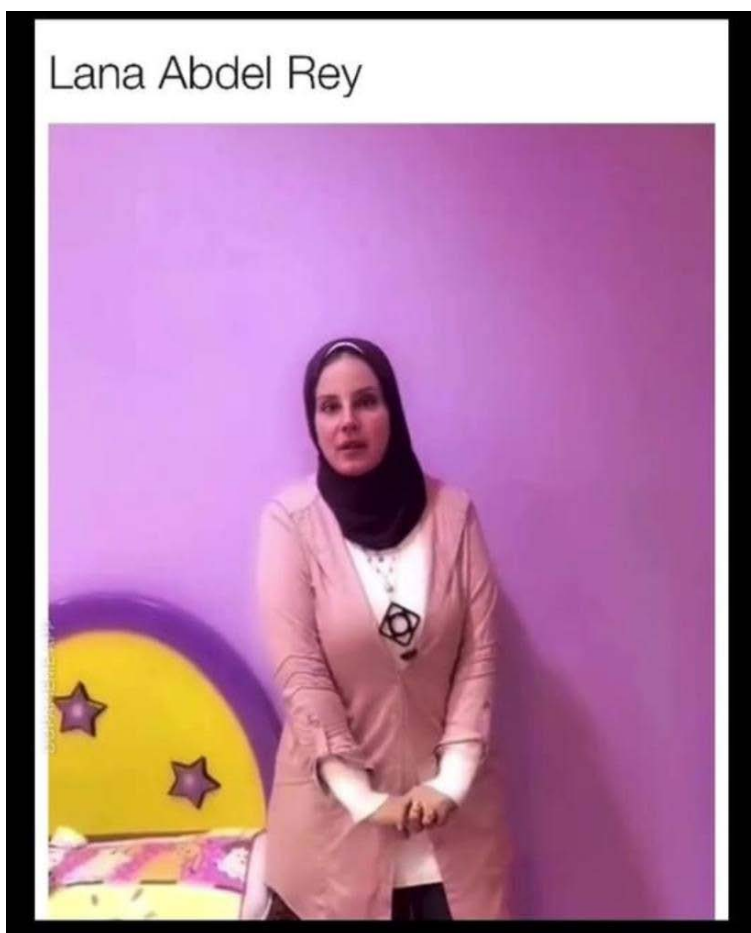
Додаток 21. Мем з зображенням мусульманської версії пісні Лани Дель Рей “Chemtrails over the Country Club” (Електронний ресурс)

<https://images.app.goo.gl/1NVwEpi3Ey9c8Rz78> (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 22. Мем з мусульманкою, схожою на співачку Лану Дель Рей (Електронний ресурс)

<https://images.app.goo.gl/khFf3xWu6ujz5zdC6> (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 23. Скрін з відео-мему, де мусульманин пародіює вбрання Лани Дель Рей на “Met Gala” (Електронний ресурс)

<https://www.instagram.com/reel/C6-SdDYN1Q7/?igsh=NWZjanExNGM1NWJp> (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 24. Скрін профілю “гламурної” мусульманки(Електронний ресурс)

<https://www.instagram.com/reel/C6Jc2u0tfjz/?igsh=ZzdxeXBmNWdvcnp0>
(дата звернення–05.06.2024)

Додаток 25. Скрін з відео-рілсу про розкішне життя мусульманок у 2010-х

<https://www.instagram.com/reel/C6Jc2u0tfjz/?igsh=ZzdxeXBmNWdvcnp0>
(Електронний ресурс)

<https://www.instagram.com/reel/C6Jc2u0tfjz/?igsh=ZzdxexBmNWdvcnp>

0 (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 26. Фото-приклад стилізування традиційного мусульманського жіночого одягу у стилі *Boho* (Електронний ресурс)

<https://pin.it/4QXp65MFu> (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 27. Фото-приклад стилізування традиційного мусульманського жіночого одягу у стилі *Casual* (Електронний ресурс)

<https://pin.it/61kbjWVq> (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 28. Фото-приклад стилізування традиційного мусульманського жіночого одягу у стилі *Old Money* (Електронний ресурс)

<https://pin.it/6XkJ2DZBi> (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 29. Кампейн бренду одягу “H&M” з мусульманським вбранням (Електронний ресурс)

<https://pin.it/4zNo3K3a6> (дата звернення–05.06.2024)

Додаток 30. Покрита модель Белла Хадід на мусульманському світському заході (Електронний ресурс)

<https://hypebae.com/2022/10/bella-hadid-fashion-trust-arabia-awards-navy-1986-alaia-gown-red-carpet-look-info> (дата звернення–05.06.2024)

